

O METAFIZICĂ A DUNĂRII

George Lateș¹

Europa, în accepția ei clasice, de la Atlantic până la Urali și de la Marea Nordului până la Mediterana, e o construcție ce-și justifică existența multimilenară, prin repere istorice, lingvistice, culturale și religioase, de o mare diversitate, dar tocmai aceasta îi da rezistență în timp. Între elementele relevante pentru construcția Europeană se remarcă prezența fluviului Dunărea în toate epocile despre care există mărturii pictografice. Imperiile și-au construit granițele incluzând Dunărea între bornele fundamentale.

Imperiul Roman a făcut din Dunăre o piatră de hotar între barbari și cetățeni; când au trecut fluviul și-a întărit hotarele în calea altor barbari năvălitori.

Otomanii, în ciuda apetitului expansionist, s-au oprit la Dunăre și și-au făcut aliați supuși din cei aflați la Nord de fluviu.

Imperiul Țarist, motivat de panslavismul politic și-a propus și în parte a reuși să-și includă bazinul Dunărean între actele majore de interes. Religia creștină, cu cele trei limbi sacramentale: greacă, slavonă și latină, s-a focalizat pe acest hotar spiritual dintre bisericile apărute în timp.

În esență, Dunărea a jucat în arealul European un rol similar cu Drumul Mătăsii, care a legat continente între ele și a schimbat existența Europei, aducându-ne hârtia și tiparul, fără de care am fi rămas mult mai săraci spiritualmente. Aceasta dimensiune a complementarității care interesează la cel mai înalt grad, trebuie doar conștientizată și pusă în operă.

Dunărea de astăzi este altceva decât cea pentru care s-au bătut imperiile între ele, decât cea folosită drept principală cale de transport, decât cea care aducea cu sine hrana și luxul gastronomic al celor din vremuri mai îndepărtate. S-au schimbat nu doar granițele dintre țări, ci și realitatea în sine: navigația e tot mai și de aceea tot mai redusă. Orașele dunărene nu mai trăiesc din ceea ce oferă Dunărea, ci își caută alte deosebituri, de regulă industriale. Dintr-un fluviu maestuos și spiritualizat, Dunărea a devenit mai mult un canal colector pentru marile aglomerări urbane ce o străjuiesc. Turismul ar fi o astfel de oportunitate numai că infrastructura limesiană nu e una corespondentă loisirului modern.

¹ Conf. univ. dr, Universitatea Danubius din Galați, E-mail: gheorghe.lates@univ-danubius.ro.

Dincolo de toate aceste precarități, greu surmontabile, Dunărea rămâne în imaginarul colectiv prin ceea ce a generat la nivelul artisticului: muzică, film, artă plastică, arhitectură chiar. Urbanizarea și industrializarea au adus cu ele poduri care leagă nu doar maluri ci și istorii dintre cele mai diverse. Nu poți invoca Dunărea fără podul de la Drobeta, sau fără cel de la Cernavodă, să nu uităm pădurile fastuase ale Budapestei și ale Vienei, toate intrate în mentalul colectiv ca ifigii ale frumosului și tehnicității de excepție. Dincolo de toate acestea, Dunărea poate fi descrisă din varii perspective, întotdeauna rămâne însă ceva inexplicabil, adică metafizica Dunării.